

Çocukları, özgür kılmalıyız

Faruk Şüştün ile Sanat Molası

Çocukların, gençlerin önlerine sonsuz seçenek üretmek bizim görevimiz. Yoksa çocuğa 'şunu değil bunu oku, bunu ekleme, git onu ekle, bunu şu kadar saatte okuyacaksın' filan diyerek bize göre insan haklarına aykırı birtakım yol yordamla bu iş olmaz.

Günışığı Kitaplığı, kurulduğu 1996 yılından bu yana çağdaş Türk ve dünya edebiyatından çocuklar ve gençler için kaleme alınmış çok sayıda kitap yayınladı. Yaş alıp edebiyatın engin sularına dalan ergen okurlar için de geçtiğimiz yıllarda "genç yetişkin" (young adult) denebilecek bir edebiyat kucaklamak üzere ON8 markasını oluşturdular. Bu haftaki konuklarımız Günışığı Kitaplığı Genel Yayın Yönetmeni Mine Soysal ve Günışığı Kitaplığı ile ON8'in Yayın Yönetmeni Müren Beykan.

Geçtiğimiz haftasonu çocuklar karnelerini aldılar. Sizler çocuklara ve gençlere yönelik yayınlar yapan bir yayınevinin sahibi ve yöneticileri olarak bu seneki karnenizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mine Soysal: "Çok farklı buluyorum. Çünkü İstanbul, Türkiye çok özel günler yaşıyor. Çocuklarımızın her yaz tatil beslenildiği 'yassın tatil' duygularına bu yıl yeni düşünceler, yeni duygular, yeni heyecanlar eklediği içinde bulunduğumuz günlerin özel gündemleriyle. Çocuklar da, gençler de buna mükemmel bir şekilde katıldılar. Günışığı Kitaplığı bütün okurlarıyla bugünün Türkiye'sinde yaşananları izliyor, büyük bir heyecan duyuyor ve gelecek güzel günleri daha büyük bir heyecanla kurgulamak üzere şimdi daha çok çalışıyor."

Gençlere yönelik ON8 kitaplarında bu çokta daha da artıyor olmak...

Müren Beykan: "Tabii ki. Hepimiz bunu yaşıyoruz ve izliyoruz. Birdenbire kitap okuma sevinci kazandırmıyız toplum hali ne geldik. Herkesin elinde bir kitap var, her kesimin, her görünen gençler, toplandıkları parkta kitap okumayı yüceken de bir davranış gösterebilir. Bu durum bizim yıllardır emek harcadığımız, çok heyecan duyduğumuz, hattâ yayıncılık alanında da mücadelesini verdiğimiz gençlere hitap eden, samanyalı, onların ilgisini daha çok çekek kitaplar yapma düşüni kucakladık. Umamın bu kitapla buluşma coşkusu bütün alanlara, yazarlara yayılır. Çünkü, okunabilir olmak bir yazar için müthiş bir duygu, onu, yeni şeyler yapmak, yeni konulara açılmak için ivmektiren bir şey."

Son dönemlerde 'kitap okumuyor', deniliyordu, ama açıklanan rakamlar, satışların arttığını gösteriyor. Aslında gençler okuyor değil mi?

Mine Soysal: "Aslında çok güzel bir nokta bu. Gençler, çocuklar nitelikli bir kitapla buluştuğunda sahane birer okur olabiliyorlar. Nitelikli edebiyat kitabı sunmak zorundayız biz onlara. Çünkü en çok gençler ve çocuklar ellerine aldıkları bir kitabın metninden kurduğuna, karakterlerinden önemsel inandırıcılık öğelerine kadar pek çok açıdan adını kullanırlar. Bu açıdan, gerçekten ciddi bir şekilde yayına hazırlanmış emek olan kitaplar okuyorlar ve bunu çok iyi anlıyorlar. Onların ne kadar akıllı olduklarını şimdi hepimiz görüyoruz. Onlar, dünyanın en zeki insanları. Biz onları kandırabileceğimiz sayıyorduk. Veritiz ellerine istediğimiz kitabı, istediğimiz biçimde ve zamanda okurlar, diye düşünüyorduk. Günışığı Kitaplığı bunun böyle olmayacağıni yaklaşıp 20 yıldır anlatmaya çalışıyor."

Sizin yayıncılık ilkelerinizde zaten bunlar var...

"Çünkü çocuğa ve gence çok ciddi önem vermez, saygıyla ihtiyaçlarını tanımlayıp onlara çok yüksek örneklerle cevap bulmazsak gelecekte kendiliklerinden edebiyat okunu olabilecekleri, özel bir duygu ve düşünce ortaklaşması içinde yaşayabilecekleri nasıl bekleyebiliriz? Önce biz onlara o saygıyı, o önemi göstermeliyiz, dogallıkla edebiyatın içine girecekler ve edebiyata yaşayabilecekler. Edebiyat insanı bu kadar büyük bir önem verir, çünkü edebiyat zaten insandır değil mi?"

Kesinlikle. Ama çocuk, gençlik kitapları piyasasının hani ne derler biraz sükunetinde de gerekmiyor mu? Piyasada yeterince özen gösterilmeden hazırlanan kitapların sayısı önemli olanlardan daha fazla değil mi?

Müren Beykan: "Öyle. Has edebiyatı ayıklamak, Mine'nin dediği gibi nitelikli edebiyat görmek biraz da eğitimcilerin, tabii ki ebeveynlerin de güzel okur-yazar olmasından geçiyor."

Bu ebeveynlerin payını biraz konuşabilir miyiz?

"Sıkı bir pay..."

Müren Beykan

Mine Soysal

Soysal: Müthiş bir sistematik çalışma şart

> Sizler mesleğinizle ilgili hemen hemen her şeyi izlemeye çalışıyorsunuz. Kitaplar, paneller, söyleşiler, vb. Bu enerjinizi nereden buluyorsunuz?

Mine Soysal: "Büde atıldan gelen bir hiperaktivite var buna çok inanıyorum... Şöyle bir şey: Müren de ben de sabahın yedisinde ofiste çalışmaya oturmış günlük, haftalık, aylık programını, yayınevinin bütün yıllık planlamasını, bütün üretim planlamasını bir yıllık, üç aylık, bir aylık, bir haftalık ve bir günlük olarak yapmış, çok ayrıntılı bir şekilde çalışmış, takip eden, hep planlı çalışmak zorunda olan insanlarız. Biz öyle büyüdük, bizim akademik eğitim sürecimizde hocalarımız, benim gerçek

mesleğimin arkeoloji, arkeoloji de bir sistematik bilimdir..."

> Ya Müren hanım?

"Müren mimarlık gibi benim akıldım almamış bir eğitimle donanmış bir insan. Bizim zaten bir işi düşünme, hayal etme becerimizin altı tamamen müthiş bir sistematik çalışmaya mümkün olabiliyor. O nedenle Günışığı Kitaplığı'nın özünde tabii ki bu planlı, programlı yapı var. Yoksa Türkiye'de değil dünyanın neresine giderseniz gidin böyle iyi niyetlerle işte 'hadi gelin yapalım, edelimlerle gerçek anlamda işi sadece çağdaş çocuk ve gençlik edebiyatı olan bir yayınevinin var olabilmeye mümkün değil."

Mine Soysal: "Esas olarak biliyorsunuz kitap okuma oranında - her ne kadar son yıllarda değiştiğini okumu bir anlamda değerlendiriyoruz da - aslında çok geriden geliyoruz. Burada temel nokta yetişkin nüfusun kitap okumak tabii ki uzak olmasın, en önemlisi, eğitimcilerin kültür yayıncılığının ürününi takip etmiyor oluşu. Tabii bütün bunları gerçekleştirmek üzere iyi niyetle değerlendirildiğimizde ne yazık ki Türkiye hâlâ kitap okumayan insanların ülkesi. Ama gençler değişecekler şimdi, artık onun kararı da verildi..."

Yapılan araştırmalar da gençlerin okuduğunu, fuaralarda en çok onları kitap aldığını gösteriyor.

MÜREN BEYKAN: Biz çocuk, genç adına saha müşahideliy neredeyse. Hiçbir şeye 'aa tamam bunu verelim okurlar' demiyoruz. Öncelik okuduğumuzdan biz kendimiz mutlu olmalıyız.

"Esas olarak öyle... Ama Müren Hanım hep çok güzel söyler 'hormonal çalışmaya başlanınca bazı şeyler ortada kalkıyor doğa olarak.' O süreçlerde uzlaşsınız şeylerden biri de kitap okumak... Ama nitelikli, onların eğitilmesini cevap verirken, akıllıca kaleme alınmış, başarıyla yayına hazırlanmış kitaplar çocuğun bu uzlaşma duygusunu engelleyebilir. Kitap, çocukla beraber yürüterek onu gençliğe, yetişkinliğe taşıyabilir. Bu nu yaratmak, böyle kitaplar yapmak, böyle bir edebiyat dünyası ve yayıncılık kurmak zorundayız biz."

Bu da galiba bir ekip işi. Siz, sektördeki kurumsallaşma öncesi yayınevrinden birisiniz...

Müren Beykan: "Mine'nin anlattığı kocaman tabloda değişen yaş grupları ve değişen dünyanın gençleriyle buluşma sevdasında yalın bir noktada devam etmenizi mümkün değil. En azından genç eklemlerle çalışmamız gerekiyor ve yaptığımız işleri hiç yanlıştır - böyle bir şey elbette yoktur, ama yanlışsızlığı doğru gidene mükemmel bir dil, mükemmel bir biçim kurmanız mümkün olabilir - yapmanız gerekiyor ki genç insanlar ve çocukları kabul etsinler ve saygın bir şekilde kitaba baksınlar. Çünkü burada bizim anlamızın en büyük konusu çocuğun kitapla buluşmadaki o kırılan noktaları: Denenini sevmeyebilir, yazı puntosu onun okuyacağı gibi olabilir ya da kitap çok saygılıdır onun yaşına göre ya da macera çok karşılıktır ya da hiç ilgisi olmayan bir konudur... Bizim için ister cevri olsa olsun, ister yerli

Önlerine sonsuz seçenek üretmek, sunmak bizim görevimiz. Yoksa çocuğa 'şunu değil bunu oku, bunu ekleme, git onu ekle, bunu şu kadar saatte okuyacaksın' filan diyerek bize göre insan haklarına aykırı birtakım yol yordamla bu iş olmaz. Edebiyat okumak, kitap, yazar, yayınevi tatil etmek bugün bir kişisel gelişim, kişisel zevk geliştirme, bir olgunlaşma erme meselesidir. Çocuklarımız ve gençlerimiz bu desteği vererek onlar da bu olgunlaşma erişeceklerdir."

Sizlerin özelliklerinden birisi de abdevefa... Örneğin Zeynep Cemali Ödülleri...

Müren Beykan: "Zeynep Cemali bizim özel arkadaşımız, dostumuzdu hâlâ öyle bence, ama editörü olarak Mine belki bize..."

Mine Soysal: "Aslında çocuk ve gençlik edebiyatı yayıncılığı yaptığımız için okurumuz ve ona ulaşan diğer bütün kanallara bu konuda kitaplan nasıl anlatabileceğini ya da kullanılabileceğini anlamak zorundayız kalıyoruz. Bu konuda daha ne yapabiliriz, bu güzel kitapları yayıncının dışında okura daha yüksek oranda ulaşabilen yollarını çok arıyoruz. Önemliyse öğretmenler, kütüphaneler için ücretsiz seminerler düzenlemek gibi bir fikir geldi. Eğitimde Edebiyat Seminerleri dediğimiz, özel okulların ev sahipliğinde yılda bir ya da iki kez bu seminerlere başladık. Tam o seminerleri çalışmaya başladığımız günlerde Müren'in söylediği gibi usta beyküllerimiz, değerli dostumuz Zeynep Cemali'yi ansızın kaybettik ve biz beynimizden vuran o gerçekliği bu projelerimizde...

MINE SOYSAL: Yetişkin nüfus, kitap okumaktan uzak. Ne yazık ki Türkiye hâlâ kitap okumayan insanların ülkesi. Ama gençler değişecekler şimdi, artık onun kararı da verildi...

mize bir ışık olarak tutmak, daha da güçlendirecek bir Tanrısal armağan olarak görmek istedik. Tabii ki Zeynep Cemali en çok çocukların sesini duyacak, dinlemek isterdi tüm Günışığı Kitaplığı ve O zaman bir yarışma düzenleyelim ve bu yarışma onun adıyla anılsın: Zeynep Cemali Öykü Yarışması, her yıl onun bir kitabının cümlesinden tema belirlemek yapılan, 6., 7., 8. sınıf öğrencilerinin katıldıkları bir yarışma olmuştuk. 3. yılını şu anda sonlandırıyoruz, mükemmel bir katılımla oldu. Milli Eğitim Bakanlığı ilçe çapında duyuruyor. Su ana bu yıl, 2014 yılının hazırlıklarına girişti. Aynı şekilde dediğim ki onun bize sunduğu, çocuk, gençlik edebiyatı işğinin artık simgesi haline gelen adam, aynı zamanda ülkemizde tek seçilecek uzmanlık konferansında da yasalatılmı: Zeynep Cemali Edebiyat Günü...

Bizim için çocuk, gençlik edebiyatı demek biraz Zeynep Cemali demek oldu, bize onu kıldıyor. O nedenle de onun adına andığımız, onu yasattığımız, sektörde uzmanlık konularımıza da alana emek verenler tarafından tartışılmıyız bir özel gün yapıyoruz. Bu yıl Kadri Has Üniversitesi'nde 28 Eylül'de olacak, inşallah sizi de bekliyoruz."

Cok teşekkür ediyoruz. O günün beninin için ayrı bir anlamı da var 'Dünya Kitap, Yılın Yayınevi' ödülünü almıştık ve ben o ödülü size bu etkinlikte takdim etmişim. Çok teşekkür ederim bu sohbet için, daha güzel kitaplarla buluşmak üzere. Mine Soysal: "Güzel günler..." Müren Beykan: "Yasasınız edebiyat."

Beykan: Nitelikli metinler her yaşı kucaklar

> Gençler deyince gençlik markanız ON8. Nasıl doğdu, neler yayınıyorsunuz?

Müren Beykan: "Günışığı Kitaplığı'nın gençlik grubu var, ama dünyada üniversite çağına doğru yaş alan ve sonrasında da daha kendiliğe, kendi yaşının etkileşimleriyle, duygularıyla ilgili kitap okumak isteyenler de çoğaldı. Yurt dışında çok sıkı örneklerine rastlıyor duyuyor ve 'ah bunları ne zaman yayınlayabileceğiz, nasıl nasıl bunları kucakasak da gençlerimizde okutsak' diyorlardı. Sonuçta cesaretimizi topladık ve ON8 markasını kurduk. Bu marka gençlik markası görülebilir, ama benim de, sizin de, hepimiz genç olduğumuza göre, rahatlıkla okuyabileceğimiz bir marka bu."

> Ben, hâlâ masal okumayı da sürdürüyorsunuz. Güzel şeylerin yaşı yok...

"Ne güzel, çok güzel bir şeye temas ettiniz. Aslında yaşı yok edebiyatla buluşmanın, iyi ve nitelikli bir metin her zaman her yaşı kucaklayabilir."

"Faruk Şüştün ile Sanat Molası" söyleşilerini Dünya Ekonomi TV'nin internet sitesinden izleyebilirsiniz...